

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΜΑΘΗΜΑ 1

Αργυροπούλου, Μαρία Ιωάννα,
Κλινικός Ψυχολόγος, MSc, Ph.D. -Ψυχοθεραπεύτρια Γνωσιακής /
Συμπεριφοριστικής κατεύθυνσης
gmargirop@gmail.com, www.argiropoulou.gr

ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αναπτυξιακή ψυχολογία: Ορισμοί

- Η αναπτυξιακή επιστήμη αποτελεί ένα πεδίο μελέτης το οποίο εστιάζει στις σωματικές, νοητικές, κοινωνικές και συναισθηματικές αλλαγές τις οποίες υφίστανται τα παιδιά από τη στιγμή της σύλληψής τους και μετά

- Κατανόηση των βασικών βιολογικών και πολιτισμικών διαδικασιών που καθιστούν την ανθρώπινη ανάπτυξη τόσο περίπλοκη
- Επινόηση αποτελεσματικών μεθόδων για τη διασφάλιση της υγείας και της ευημερίας των παιδιών

στόχοι της μελέτης της ανάπτυξης των παιδιών

*Η διεξαγωγή
της
επιστημονικής
έρευνας μπορεί
να κάνει τον
κόσμο
καλύτερο,
μεριμνώντας
για την
ανάπτυξη των
παιδιών*

(Hulbert, 2003)

Η ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

- Με τη μελέτη της ανάπτυξης ασχολούνται πολλές διαφορετικές επιστήμες προσφέροντας τις θεωρίες τους

- **Ψυχολογία**
- **Ανθρωπολογία**
- **Βιολογία**
- **Γλωσσολογία**
- **Νευροεπιστήμη**
- **Κοινωνιολογία**

ΑΛΛΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

- Διεθνής χαρακτήρας: αποδίδεται όλο και μεγαλύτερη σημασία στο ρόλο του πολιτισμικού πλαισίου στην αναπτυξιακή διαδικασία
- Αύξηση ρυθμού και πολυπλοκότητας ερευνών: μπορεί να αποδοθεί στην τεχνολογική πρόοδο και στην αυξανόμενη μέριμνα για την ευημερία των παιδιών
- Τα ερωτήματα διαρκώς διευρύνονται
- Οι αναπτυξιολόγοι ασχολούνται όλο και περισσότερο όχι μόνο ερευνητικά, αλλά και επαγγελματικά με τα παιδιά στον τομέα της διάγνωσης, της θεραπείας κ.τ.λ.

Επιμέρους πλευρές της ανάπτυξης

- Σωματική ανάπτυξη
- Γνωστική ανάπτυξη
- Ανάπτυξη της προσωπικότητας
- Κοινωνική ανάπτυξη

Χρονικές περίοδοι της ανάπτυξης

- Προγεννητική ηλικία (από σύλληψη έως γέννηση)
- Βρεφική και νηπιακή ηλικία (από γέννηση έως 3 ετών)
- Προσχολική ηλικία (3 έως 6 ετών)
- Μέση Παιδική ηλικία (6 έως 12 ετών)
- Εφηβεία (12 έως 20 ετών)
- Πρώιμη ενήλικη ζωή (20 έως 40 ετών)
- Μέση ενήλικη ζωή (40 έως 65 ετών)
- Ύστερη ενήλικη ζωή (από 65 ετών και άνω)

Το γνωστικό αντικείμενο της Αναπτυξιακής Ψυχολογίας

- Πώς επηρεάζουν την ανάπτυξη του παιδιού αυτά τα Πλαίσια;
- Επιδράσεις της ριζικής αλλαγής περιβάλλοντος στην ανάπτυξη
 - ❖ Φυσικό περιβάλλον
 - ❖ Πολιτισμικές αντιλήψεις και πρακτικές
 - ❖ Η οικογένεια και οι συνομήλικοι
 - ❖ Η γειτονιά και η κοινότητα
 - ❖ Θεσμοί: σχολείο, κράτος

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΛΕΥΡΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Σωματική ανάπτυξη

- Μελέτη της επίδρασης της κατασκευής του σώματος (π.χ. εγκέφαλος, νευρικό σύστημα, αισθήσεις) και των βιολογικών αναγκών (π.χ. ύπνος, τροφή) στη συμπεριφορά

Γνωστική ανάπτυξη

- Η μελέτη της επίδρασης της ανάπτυξης και της αλλαγής των νοητικών ικανοτήτων στη συμπεριφορά

Ανάπτυξη της προσωπικότητας

- Η μελέτη της σταθερότητας και της αλλαγής των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας

Κοινωνική ανάπτυξη

- Πώς οι κοινωνικές σχέσεις και η αλληλεπίδραση του ατόμου με τους άλλους αναπτύσσονται, αλλάζουν ή παραμένουν σταθερές με τη πάροδο του χρόνου;

Επιδράσεις κοόρτης vs Ηλικιακές επιδράσεις

Επιδράσεις κοόρτης

- Η κοόρτη είναι μια ομάδα ατόμων που έχουν γεννηθεί περίπου την ίδια περίοδο στον ίδιο τόπο
- Μείζονα κοινωνικά γεγονότα ασκούν παρόμοιες επιδράσεις στα μέλη μιας συγκεκριμένης κοόρτης.
- Αποτελούν παράδειγμα ιστορικά καθορισμένων επιδράσεων
- Είναι βιολογικές και περιβαλλοντικές επιδράσεις που συνδέονται με μια συγκεκριμένη ιστορική στιγμή (π.χ. 11η Σεπτεμβρίου)

Ηλικιακές επιδράσεις

- Βιολογικές και περιβαλλοντικές επιδράσεις, κοινές στα άτομα μιας συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας
- Είναι ανεξάρτητες από το πότε ή που εμφανίζονται (π.χ. ήβη)
- Αποτελούν καθολικά φαινόμενα που συμβαίνουν την ίδια περίπου περίοδο σε όλους τους ανθρώπους

Ο ρόλος των κοινωνικο-πολιτισμικών επιδράσεων και των άτυπων γεγονότων ζωής στην ανάπτυξη

Κοινωνικό πολιτισμικές επιδράσεις

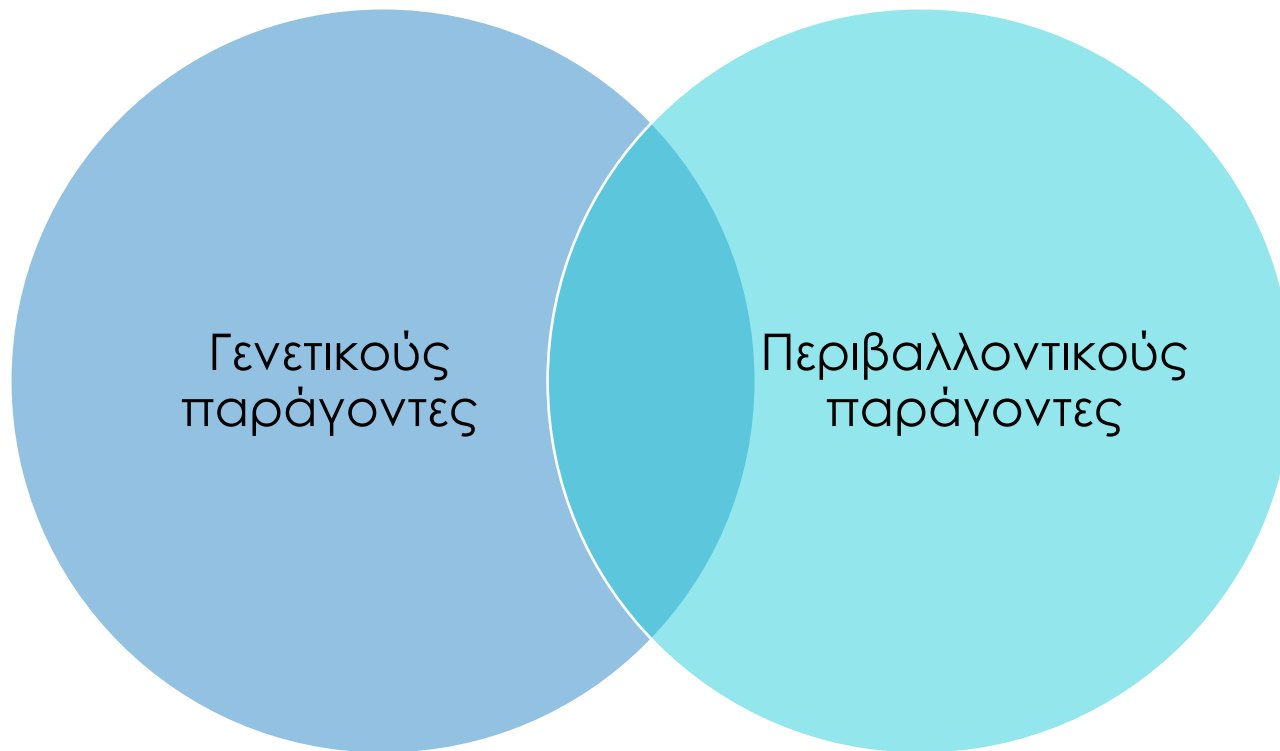
- Εθνότητα
- Κοινωνική τάξη
- Πολιτισμική ομάδα

Άτυπα γεγονότα ζωής

- Συμβαίνουν στη ζωή ενός ανθρώπου, σε μια χρονική περίοδο στην οποία δεν συμβαίνουν αντίστοιχα γεγονότα στους περισσότερους ανθρώπους (π.χ. θάνατος γονέων ενός μικρού παιδιού)

Τα βασικά ερωτήματα της Αναπτυξιακής Ψυχολογίας

- Γενετικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες που επιδρούν στην ανάπτυξη/ πηγές της ανάπτυξης
- Συνεχής ή ασυνεχής αλλαγή στην ανάπτυξη
- Έμφαση στη δια βίου ανάπτυξη ή εστίαση σε συγκεκριμένες περιόδους
- Κρίσιμες και ευαίσθητες περίοδοι στην ανάπτυξη/ Πλαστικότητα
- Ατομικές διαφορές

Πηγές
της
ανάπτυξ
ης

Η
ανάπτυξη
χαρακτηρίζ
εται από
μια
προοδευτικ
ή σειρά
μεταβολών
που
καθορίζεται
από:

ΠΩΣ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΟΙ ΤΥΠΟΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ;

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- Ο άνθρωπος εξαρτάται από τους γονείς του για πάρα πολλά χρόνια
- Μακρά περίοδος μάθησης και αλληλεπιδράσεων με άλλους πριν την ανεξαρτητοποίηση
- Οι έμφυτοι παράγοντες επιδρούν και καθορίζουν την ανάπτυξη πριν και μετά τη γέννηση
- Οι αναπτυξιακές αλλαγές είναι προκαθορισμένες και σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητες από το περιβάλλον
- Η σειρά εμφάνισης κάποιων συμπεριφορών δεν καθορίζεται, ούτε μεταβάλλεται από εξωτερικές παρεμβάσεις (άσκηση, εμπειρία)
- Η παρατεταμένη παρεμπόδιση μιας λειτουργίας ενδέχεται να οδηγήσει στην καθυστέρηση εμφάνισης μιας λειτουργίας

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- Οι βιολογικοί παράγοντες προδιαθέτουν τα άτομα για ορισμένους τύπους συμπεριφοράς και τα διαφοροποιούν ως προς τη σωματική διάπλαση, τις νοητικές ικανότητες, το φύλο, το ρυθμό ανάπτυξης, τις δυνατότητες για μάθηση, τη δραστηριότητα, την ευαισθησία ή την ανοχή στις απογοητεύσεις
- Ο ρόλος των ενδογενών παραγόντων είναι μεγαλύτερος τους πρώτους μήνες της ανάπτυξης και καθορίζουν μια συγκεκριμένη διαδοχή κάποιων τύπων συμπεριφοράς,

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- Ο ρυθμός εμφάνισης αυτών των συμπεριφορών κυμαίνεται από 0-5 μήνες από παιδί σε παιδί
- Κάθε στάδιο ανάπτυξης χαρακτηρίζεται από τυπικές μορφές συμπεριφοράς που αφορούν διαφορετικούς τομείς ανάπτυξης (π.χ. κινητική, νοητική, ψυχοσεξουαλική, ψυχοκοινωνική) και αποτελούν το αντικείμενο του κλάδου της Εξελικτικής Ψυχολογίας

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

- Οι ικανότητες ή δεξιότητες που οικοδομούνται σε αναπτυσσόμενα πρότυπα συμπεριφοράς καταλήγουν σε γρηγορότερη μάθηση
- Όσο ωριμότερος είναι ο οργανισμός τόσο ταχύτερη είναι η μάθηση
- Η πρόωρη μάθηση είτε έχει πρόσκαιρα αποτελέσματα ή δεν έχει αποτέλεσμα ή έχει αρνητικό αποτέλεσμα

Συνεχής ή ασυνεχής αλλαγή στην ανάπτυξη

Η αρχή της συνεχούς ανάπτυξης

- Η αλλαγές είναι ποσοτικές
- Οι αλλαγές είναι βαθμιαίες/κάθε επίτευγμα βασίζεται στο προηγούμενο
- Οι βασικές αναπτυξιακές διαδικασίες που επιφέρουν την αλλαγή παραμένουν σταθερές

Η αρχή της ασυνεχούς ανάπτυξης

- Οι αλλαγές είναι ποιοτικές
- Οι αλλαγές είναι ριζικές και αιφνίδιες
- Τα νέα σχήματα συμπεριφοράς αποτελούν διακριτά αναπτυξιακά στάδια

Έμφαση στη δια βίου ανάπτυξη ή εστίαση σε συγκεκριμένες περιόδους;

Εστίαση σε συγκεκριμένες περιόδους

- Εστίαση στη βρεφική και στην εφηβική ηλικία

Έμφαση στη δια βίου ανάπτυξη

- Εστίαση σε ολόκληρο το εύρος της ζωής και στις επιδράσεις του κοινωνικού περιβάλλοντος σε κάθε χρονική περίοδο
- Η ανάπτυξη συνεπάγεται αύξηση & τελειοποίηση κάποιων ικανοτήτων αλλά και μείωση ή απώλεια κάποιων άλλων
- Αλλαγή επένδυσης των πόρων (κίνητρα, ενέργεια, χρόνο) σε διαφορετικές χρονικές περιόδους

Κρίσιμες και ευαίσθητες περιόδους στην ανάπτυξη/ Πλαστικότητα

Κρίσιμες περιόδους

- Μια συγκεκριμένη χρονική περίοδος όπου ένα ιδιαίτερο γεγονός έχει τις μέγιστες επιπτώσεις στον αναπτυσσόμενο οργανισμό
- Η παρουσία συγκεκριμένων ειδών περιβαλλοντικών ερεθισμάτων είναι απαραίτητη για τη φυσιολογική ανάπτυξη
- Η απουσία των ανωτέρω ερεθισμάτων προκαλεί μη αναστρέψιμες συνέπειες

Ευαίσθητες περιόδους

- Μια συγκεκριμένη χρονική περίοδος κατά τη διάρκεια της οποίας ο οργανισμός είναι ιδιαίτερα ευπαθής σε συγκεκριμένα είδη περιβαλλοντικών ερεθισμάτων
- Η απουσία των ανωτέρω ερεθισμάτων κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου δεν προκαλεί πάντα μη αναστρέψιμες συνέπειες

Κρίσιμες περιόδους & αποτύπωση

- Lorenz (1965) διαπίστωσε ότι τα νεογέννητα παπάκια έχουν μια εγγενή τάση να ακολουθούν το πρώτο κινούμενο αντικείμενο που θα βρεθεί μπροστά τους και, κατά κάποιο τρόπο, προσκολλώνται σε αυτό.
- Η συμπεριφορά αυτή, η οποία εμφανίζεται κατά τη διάρκεια μιας κρίσιμης περιόδου, που διαρκεί λίγες ώρες μετά την εκκόλαψή τους, ονομάζεται «αποτύπωση» και βασίζεται σε βιολογικά καθορισμένους παράγοντες, εφόσον εμφανίζεται πριν προλάβει να λάβει χώρα κανένα είδος μάθησης.
- Η αποτύπωση εγκαθίσταται από τις πρώτες 14 ώρες μετά τη γέννηση έως και τις 2 πρώτες ημέρες.

Τι συμβαίνει στους ανθρώπους;

- Σπάνια παραδείγματα αντίστοιχων κρίσιμων περιόδων
- Περιορίζονται σε συγκεκριμένες περιόδους **της προγεννητικής** ανάπτυξης
- Η παρουσία ή η απουσία ορισμένων ορμονών την ένατη εβδομάδα μετά τη σύλληψη καθορίζει το φύλο του εμβρύου
- Η μόλυνση της εγκύου από ερυθρά κατά την 11^η εβδομάδα μετά τη σύλληψη ενδέχεται να προκαλέσει πολύ σοβαρές αναπηρίες (π.χ. τύφλωση, κώφωση), ενώ κατά την 30^η εβδομάδα οι συνέπειες δεν είναι τόσο αρνητικές για το έμβρυο

Ατομικές διαφορές

- Αιτίες ατομικών διαφορών (φύση ή ανατροφή;)
- Σταθερότητα ατομικών χαρακτηριστικών μέσα στο χρόνο: μέτρια σταθερότητα ατομικών χαρακτηριστικών στη παιδική ηλικία
- Η διαχρονική σταθερότητα των ατομικών χαρακτηριστικών συσχετίζεται με τη περιβαλλοντική σταθερότητα

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αντιλήψεις αναφορικά με την παιδική ηλικία

- Οι αντιλήψεις αναφορικά με τη φύση των παιδιών και την ανάπτυξή τους διαφέρουν από κοινωνία σε κοινωνία και από τη μια εποχή στην άλλη
- Οι διαφορετικές αυτές αντιλήψεις επηρεάζουν κάθε πλευρά της ζωής των παιδιών (π.χ. αναμενόμενες συμπεριφορές σε κάθε ηλικία, καθημερινές ασχολίες, αξίες και δραστηριότητες που τους διδάσκονται, μέσα πειθαρχίας κ.τ.λ.)

Η έννοια της παιδικής ηλικίας

Έως το 17^ο αιώνα στην
Ευρώπη τα παιδιά
θεωρούνταν
μικρογραφίες των
ενηλίκων

τα παιδιά ως μικρογραφίες των ενηλίκων

- Θεωρούσαν ότι τα παιδιά έχουν τις ίδιες ανάγκες, επιθυμίες, αδυναμίες και προσόντα με τους ενήλικες
- Η απονομή ειδικών προνομίων ήταν αδικαιολόγητη
- Τα παιδιά ντύνονταν όπως οι ενήλικες και εργάζονταν τις ίδιες ώρες με αυτούς
- Ανέθεταν ακόμη και παιδιά 3 ετών τη φροντίδα βρεφών με αποτέλεσμα πολλά βρέφη να πεθαίνουν
- Άφηναν βρέφη και μικρά παιδιά για πολλές ώρες μόνα και χωρίς επίβλεψη
- Τιμωρούνταν με παρόμοιο τρόπο με τους ενήλικες (π.χ. κρεμάλα σε

πείραξη κλοπή)

Η επίδραση της προτεσταντικής μεταρρύθμισης του 16^{ου} αιώνα

- Εξαπλώθηκε στην Ευρώπη και στο Νέο Κόσμο
- Συνδέθηκε με σκληρότερες πρακτικές ανατροφής/ τα παιδιά θεωρήθηκαν φορείς του προπατορικού αμαρτήματος
- Υποστήριξε ότι η σωτηρία είναι δυνατή μέσω της υπακοής και
- Η υπακοή προϋπέθετε την αναστολή των ατομικών επιδιώξεων και επιθυμιών
- Υιοθέτηση γονικών πρακτικών που ενθαρρύνουν τη συμμόρφωση και αποθαρρύνουν τη διέγερση

Η επίδραση της προτεσταντικής μεταρρύθμισης του 16ου αιώνα

- Καταστολή με κάθε μέσο της αμαρτωλής και επαναστατικής φύσης των παιδιών (π.χ. αυνανισμός, πιπίλισμα αντίχειρα)
- Οι παραπάνω πουριτανικές ιδέες διατηρήθηκαν έως τις αρχές του 20ου αιώνα
- Ενθάρρυνση για χρήση σωματικών περιορισμών (π.χ. δέσιμο των ποδιών του παιδιού στις δύο άκρες της κούνιας για να εμποδίσουν το τρίψιμο των μηρών ή καρφίτσωμα μανικιών νυχτικού στο κρεβάτι για να εμποδίσουν τα παιδιά να αγγίζονται, σκληρά γάντια για παρεμπόδιση πιπιλίσματος του αντίχειρα, αντικατάσταση κούνιας από

Εμφάνιση της σύγχρονης έννοιας της παιδικής ηλικίας (τέλη 18^{ου} αιώνα με αρχές 19^{ου} αιώνα)

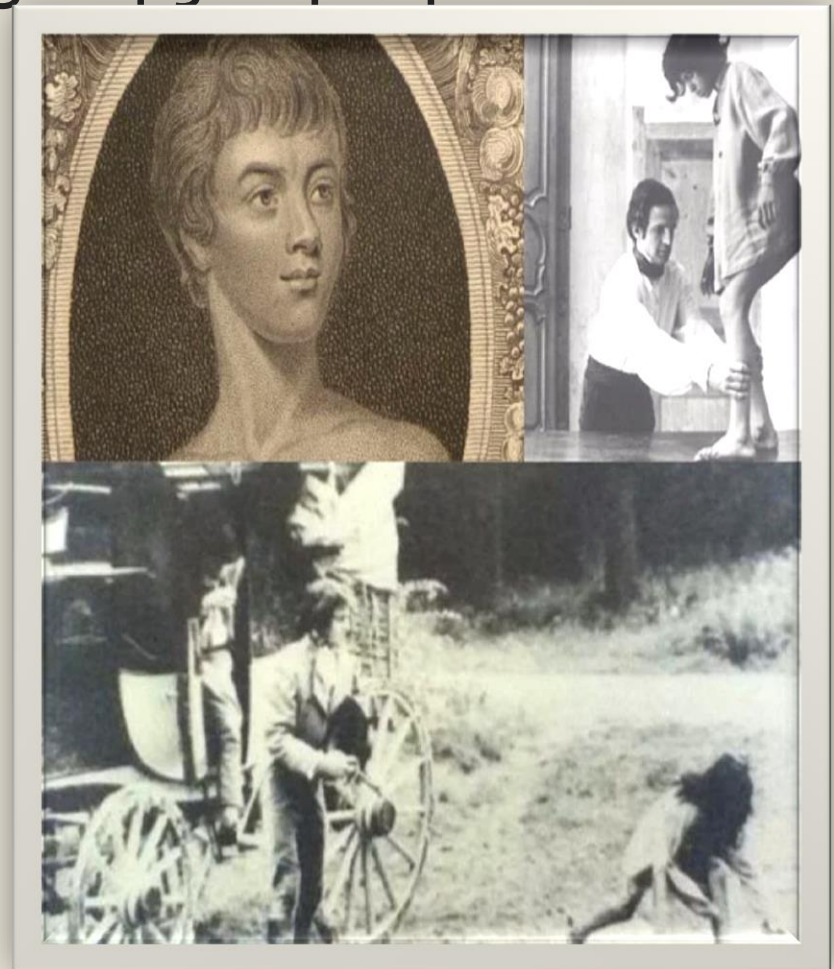
- Συνέπεια της Βιομηχανικής Επανάστασης
- Μετατόπιση από αγροτικές σε αστικές συνθήκες ζωής
- Φοίτηση των παιδιών στο σχολείο ή και δουλειά στο εργοστάσιο αντί για αγροτική εργασία
- Μείωση ποσοστού γεννήσεων/ αλλαγή σχέσης γονέα παιδιού και μεταξύ αδερφών.
- Μείωση ποσοστού παιδικής θνησιμότητας

Εμφάνιση της σύγχρονης έννοιας της παιδικής ηλικίας (τέλη 18^{ου} αιώνα με αρχές 19^{ου} αιώνα)

- Η φοίτηση των παιδιών είχε κόστος
- Αύξηση σχολικής φοίτησης των κοριτσιών/ είσοδος γυναικών στην αγορά εργασίας με αποτέλεσμα τη μείωση του ποσοστού των γεννήσεων και της παιδικής θνησιμότητας
- Η φοίτηση στο σχολείο περιόρισε την αυθεντία της οικογένειας/ αύξηση επιρροής συνομηλίκων και άλλων ενηλίκων
- Προσέλκυση ενδιαφέροντος για παιδική ηλικία από γονείς, εκπαιδευτικούς και επιστήμονες

Ο Jean - Marc Itard (1774 έως 1838) και ο άγριος της Αβειρόν

- Γάλλος ιατρός, θεωρείται από πολλούς ως ο πατέρας της ειδικής αγωγής και ειδικότερα της νοηματικής γλώσσας
- Το 1801 ανέλαβε να μελετήσει ένα δωδεκάχρονο παιδί - αγρίμι, που είχε βρεθεί στο δάσος του Aveyron, στη Γαλλία, να ζει μόνον του

Ο Jean - Marc Itard (1774 έως 1838) και ο άγριος της Αβειρόν

- Έμαθε τον Victor, όπως τον ονόμασε, να εκφράζει τις βασικές του ανάγκες, να αναγνωρίζει και να γράφει μερικές λέξεις, να χρησιμοποιεί ένα δοχείο νυκτός και να νιώθει στοργή για τους ανθρώπους που τον φρόντιζαν/ δεν έμαθε ποτέ να μιλά ή να αλληλεπιδρά κανονικά
- Αργότερα υποστηρίχτηκε ότι ίσως έπασχε από αυτισμό, ενώ άλλοι υποστήριξαν ότι γεννήθηκε φυσιολογικός αλλά ότι η ανάπτυξη διακόπηκε λόγω της κοινωνικής απομόνωσης. Ενδεχομένως και οι μέθοδοι διδασκαλίας

Ο Jean - Marc Itard (1774 έως 1838) και ο άγριος της Αβειρόν

- Ο Itard υπήρξε ο πρώτος μελετητής που κατέγραψε τους τρόπους και τις μεθόδους που χρησιμοποίησε για να εκπαιδεύσει ένα «διαφορετικό» παιδί.
- Πίστευε ότι το κοινωνικό περιβάλλον έχει τη δύναμη να διαμορφώνει την ανάπτυξη των παιδιών
- Επινόησε πολλούς τρόπους για να διδάξει στο αγόρι πώς να κατηγοριοποιεί αντικείμενα, να σκέφτεται και να σπικαρνέρι!
- Η εργασία του θεωρείται ότι έδωσε το έναυσμα στην Παιδαγωγική να μελετήσει τις μεθόδους που βοηθούν την εκπαίδευση των παιδιών, όπως της Μοντεσοριανής Σχολής.
- Η περίπτωση του αγοριού έγινε το επίκεντρο για την εξέταση θεμελιωδών ερωτημάτων σχετικά με την ανθρώπινη φύση και ανάπτυξη (π.χ. επίδραση φύσης, ανατροφής και

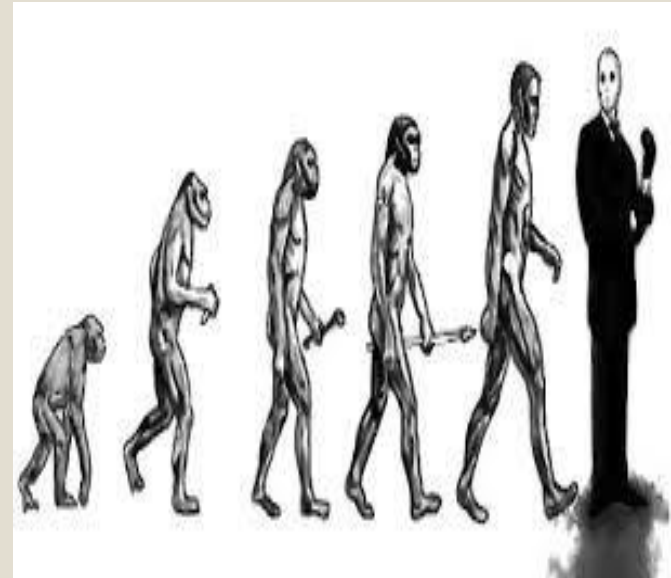
Οι απαρχές της αναπτυξιακής επιστήμης

- 1833: Διεξαγωγή μελέτης της Επιτροπής Παιδικής Εργασίας στα Εργοστάσια της Αγγλίας σχετικά με το ενδεχόμενο πρόκλησης βλάβης στα παιδιά εξαιτίας της 12ωρης ημερήσιας εργασίας

- Η πλειοψηφία της επιτροπής αποφάσισε ότι η δωδεκάωρη ημερήσια εργασία των παιδιών ήταν αποδεκτή
- Πρότειναν τη δεκάωρη εργασία και σύστησαν την αφιέρωση των δύο επιπλέον ωρών στη θρησκευτική και ηθική

Το έργο του Δαρβίνου

- 1859: Δημοσίευση της Καταγωγής των Ειδών
- Υποστήριξε ότι ο άνθρωπος είχε εξελιχθεί από προγενέστερα είδη/ τα στάδια της ανάπτυξης των παιδιών θα μπορούσαν να προσφέρουν ενδείξεις για τα στάδια της ανθρώπινης εξέλιξης
- Άρχισαν να συγκρίνουν τη συμπεριφορά των παιδιών με τη συμπεριφορά των πιθήκων για να

Το πρώτο εγχειρίδιο για την ανάπτυξη του παιδιού (William Preyer, 1841 έως 1897)

- Επικεντρώθηκε στη σημασία της χρήσης επιστημονικών μεθόδων παρατήρησης προτείνοντας συγκεκριμένους κανόνες παρατήρησης
- Με βάση αυτούς τους κανόνες ανέλυσε την ανάπτυξη του
- Ταυτοποίησε τις συμπεριφορικές αλληλουχίες προσπαθώντας να αποδείξει πώς οι νέες μορφές συμπεριφοράς αναδύονται από τις παλαιότερες
- Προσπάθησε να κατανοήσει τον τρόπο με τον οποίο οι βιολογικοί και οι

Η συνεισφορά του James Mark Baldwin (1861 έως 1934)

- Εισηγήθηκε την έννοια των σταδίων ανάπτυξης
- Υποστήριξε ότι οι ικανότητες των παιδιών εξελίσσονται με βάση μια σειρά διαφορετικών σταδίων, παίρνουν διακριτές μορφές και υφίστανται συστηματικές αλλαγές πριν φτάσουν στην ωριμότητα, σε αντίθεση με τις προηγούμενες αντιλήψεις σύμφωνα με τις οποίες η σκέψη των παιδιών ριζόταν σε αναλογία με τη

Κριτήρια της έννοιας του αναπτυξιακού σταδίου (Flavell, 1971)

- Τα στάδια της ανάπτυξης διακρίνονται από ποιοτικές αλλαγές
- Η μετάβαση από ένα στάδιο στο επόμενο χαρακτηρίζεται από ταυτόχρονες αλλαγές στους περισσότερους τομείς της ανάπτυξης
- Η αλλαγή από τη μία κατάσταση στην άλλη δεν παίρνει πολύ χρόνο
- Οι πολυάριθμες αλλαγές σε όλους τους τομείς δημιουργούν ένα συνεκτικό σχήμα

Η συνεισφορά του Alfred Binet (1857 έως 1911)

- Ανέπτυξε μεθόδους νοητικών δοκιμασιών
- Δημιούργησε το πρώτο τεστ νοημοσύνης
- Πίστευε στην ύπαρξη ατομικών διαφορών στις νοητικές ικανότητες των παιδιών
- Υποστήριξε ότι μέσω της αξιολόγησης οι παραπάνω διαφορές μπορούν να βρεθούν με σκοπό τον εντοπισμό παιδιών που χρειάζονται ειδική εκπαίδευση
- Ανέδειξε τη σημαντικό ρόλο της αναπτυξιακής επιστήμης στην εξέταση πρακτικών προβλημάτων και ζητημάτων

Η αναγνώριση της μελέτης της ανάπτυξης ως νέο πεδίο επιστημονικής έρευνας (αρχές 20^{ου} αιώνα)

- Εμφάνιση Ινστιτούτων και Πανεπιστημιακών τμημάτων με αντικείμενο τη μελέτη της ανάπτυξης στα πανεπιστήμια των Η.Π.Α.
- Υποστήριξη έρευνας σχετικά με την ανάπτυξη των παιδιών από κρατικές υπηρεσίες και

bkt217836 www.fotosearch.com

Βιωματική άσκηση

Χωριστείτε σε μικρές ομάδες και συζητήστε πως απεικονίζονται τα παιδιά στα σύγχρονα περιοδικά για γονείς. Με τι δραστηριότητες ασχολούνται, ποιοι άνθρωποι και αντικείμενα τα περιβάλλουν; Τι υποδηλώνουν αυτές οι φωτογραφίες για τις σύγχρονες